

Membră a "Agoniei" – în volumul Scriitori din Țara Sfântă, vol 3: Sonja D. Szimon

comunități [**Scriitori din Israel.**]

Ion Cristofor, Editura Napoca Star 2004, paginile 157-159

De pe coperta volumului ei de debut, intitulat *ȚIE* (Editura Clusium, Cluj-Napoca, 2004), chipul **Sonjei D. Szimon** ne privește întrebător, cu o expresie interogativă ce pare să se adreseze mai degrabă spre sine însăși decât spre ceilalți. Ochii pătrunzători, fruntea înaltă, marmoreeană, aerul ei oarecum absent, totul indică, după aparențe, o teribilă solitudine existențială, o nevoie acută a dialogului. Deși născută în zodia Berbecului, la 19 aprilie 1950, la Cluj-Napoca, eseista apare ca o natură dilematică, de spirit raționalist, camilpetrescian, fără siguranța terestră, adeseori sfidătoare, a nativilor iviți sub acest semn zodiacal. Absolventă a Facultății de Construcții din orașul natal, autoarea e indiscutabil o hiperlucidă, obișnuită să supună totul reflecției riguroase și chiar unui dubiu cartezian. Volumul e alcătuit dintr-un soi de dialoguri platoniciene între maestru și un învățăcel, care poate fi cititorul însuși, ca un soi de învățături ale mamei către fiica sa. Totul se încheagă într-o cheie modernă, căci unghiul interpretării pare să derive adeseori din filosofia existențialistă. E firesc, căci orizontul de așteptare al învățăcelului s-a schimbat fundamental, acesta trăind sub bombardamentul informațional al filmelor și programelor TV, în care "totul e gata rumegat pe înțelesul maselor". Volumul conține un ciclu inițiativ alcătuit din 24 de capitole, de călăuzire a tinerei conlocuitoare prin varii domenii ale existenței. Deși lipsită de orice scorțoșenie didactică, cartea are un evident substrat educativ. Autoarea ei urmărește să instruiască, să dea o lecție de viață, înțelesul global al cărții fiind, evident, cel formativ. Ca în cazul oricărui proces educativ serios, maestrul e un spirit enciclopedic, care încearcă să-l atragă pe novice într-o parcurgere răbdătoare, neconvențională, a unor sfere morale. Prezentarea diverselor teme amintește de dialectica socratică, de o artă a moșirii prin care învățăcelul e călăuzit, din aproape în aproape, spre inima adevărului. Aici elevul se dovedește o persoană de gen feminin. De altfel, autoarea cărții este ea însăși o feministă modernă, militând pentru o egalitate reală a femeilor cu bărbații. Poate pentru a face mai atractivă tematica ce urmează a fi studiată, autoarea situează originea umanității pe o altă stea. Reprezentanții acestei îndepărtate civilizații galactice ar fi colonizat, în vremuri imemorabile, pământul, "optând pentru un ciclu de viață adaptat la condițiile pe care le-au găsit pe această planetă". Între cele două sexe, exista la începuturi un "consimțământ original", un protocol ce stipula deplina lor egalitate. Această ipoteză de roman științifico-fantastic e urmată de numeroase capitole în care autoarea recurge la argumente culese din mitologie, filosofie sau istoria culturii pentru a explica învățăcelului concepte precum liberul arbitru, pentru a-i permite o înțelegere rațională a capcanelor existenței. Sunt, în fond, meditații existențiale în care sensul confesiv covârșește sensul pur informativ.

Autoarea e o sensibilitate ce a acumulat numeroase impresii de lectură, pe care le trece prin filtrul propriu, colorându-le cu o notă particulară, patetică sau doar pigmentată de o fină, discretă ironie. **Sonja D. Szimon** rediscută cu dezinvoltură

mituri esențiale ale umanității, cum ar fi cutia Pandorei, mitul paradisului, mitul faustic și altele. În mod neașteptat, mitologia greacă e văzută ca o creație a misoginiei masculine, dat fiind faptul că "zeii apar puternici, isteți și vajnici apărători ai dreptății", în timp ce "zeițele sunt răzbunătoare, rele, invidioase și veșnic preocupate de ele însele". Sub auspiciile unei lucidități extreme, autoarea pune sub lupă diverse probleme existențiale, de natură morală, cum ar fi frica, solitudinea, minciuna, ridicolul, masca, deziluziile, disperarea etc.

Stilul acestor microeseuri este de multe ori sentențios, dar fraza are o vibrație plină de căldură, cu un patetism bine temperat, efect al unei sincerități netrucate. În fond, autoarea e un moralist modern, a cărui credință fundamentală vizează o trăire în orizontul autenticității. Eseistul pune sub lupă nenumărate racile ale societății moderne, cum ar fi ipocrizia, falsificarea unor valori, trucarea sistematică a adevărului, mercantilismul, degradarea mediului și a relațiilor dintre sexe, deriva valorilor tradiționale și a moralei. Fără să adopte ticuri de moralist acru și neiertător, Sonja D. Szimon constată, cu amară ironie, că dorințele oamenilor nu s-au schimbat prea mult de la Faust încoace, că "toată lumea vrea 'tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte', chiar dacă operațiile estetice și implantările cu silicon ale tuturor golurilor fac tot mai mare concurență vieții adevărate".

Reflecția riguroasă e balansată mereu de o undă de poezie. În interpretarea diverselor aspecte ale existenței, **Sonja D. Szimon** vine adeseori cu o viziune originală, ce sfidează locurile comune. Dialogul dintre maestru și învățăcel funcționează după un scenariu în care ideile se înfruntă, iar partenerii dialoghează pasionant, într-un efort de autocunoaștere, de confruntare cu sine și cu propriile certitudini și dileme morale. Această înscenare a ideilor ne descoperă o inteligență vie, refuzând drumurile bătătorite, convenționale. **Sonja D. Szimon** e indiscutabil un eseist original, ce merită urmărit cu atenție datorită modului în care își explorează propria voce a conștiinței, dramatică și încărcată de dileme.